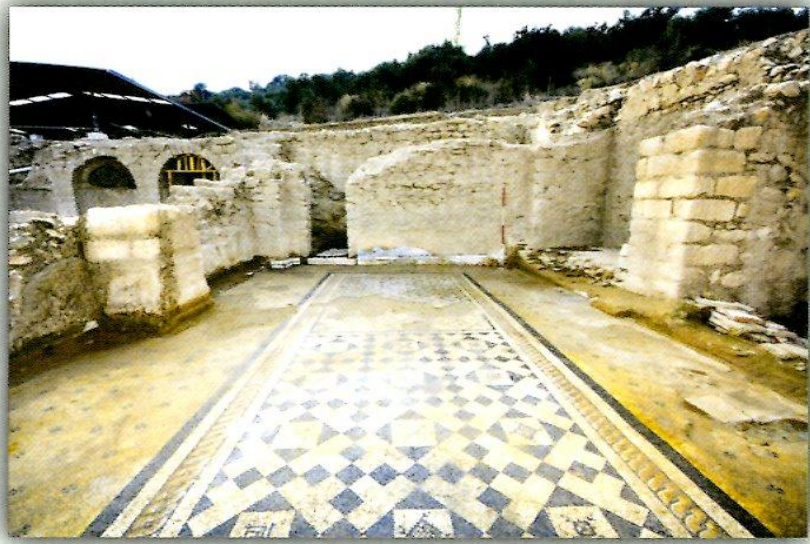

37

KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI 3. CİLT

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

37.
KAZI SONUÇLARI
TOPLANTISI
3. CİLT

11 - 15 MAYIS 2015
ERZURUM

T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 3474-3
Kùltür Varlıkları ve Mùzeler Genel Mùdùrlùđù Yayın No: 171-3

YAYINA HAZIRLAYAN
Dr. Adil ÖZME

11-15 Mayıs 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen
37. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu,
Erzurum Atatürk Üniversitesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kapak ve Uygulama
Yusuf KOŐAR

ISSN: 1017-7655

Kapak Fotoğrafı: *Serdar AYBEK*
Metropolis, 2014 Yılı alışmaları

Not : Kazı raporları, dil ve yazım açısından Dr. Adil Özme tarafından denetlenmiştir.
Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarları sorumludur.

İsmail Aygùl Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. řti.
Tel: 0312 310 59 95
ANKARA-2016

İÇİNDEKİLER

Reyhan KÖRPE 2014 Troia Kazı Çalışmaları	1
Douglas BAIRD, Andrew FAIRBAIRN, Gökhan MUSTAFAOĞLU 2014 Yılı Boncuklu Höyük Kazısı. Tarımın Yayılımı ve Çatalhöyük'ün Öncüleri.....	15
Serdar AYBEK, Onur GÜLBAY, Yılmaz BALIM, Burak ARSLAN Metropolis, 2014 Yılı Çalışmaları.....	25
Işık ADAK ADIBELİ 2014 Kırşehir Kale Höyük Kazısı	45
Ertekin M. DOKSANALTI, Deniz SEVMEN, İbrahim KARAOĞLAN, Christine ÖZGAN, Erdoğan ASLAN Knidos Kazı ve Araştırmaları: 2014	57
Jeroen POBLOME, Ebru TORUN, Peter TALLOEN, Inge UYTTERHOEVEN, Hendrik ULENNERS, Johan CLAEYS, Roel VAN BEEUMEN, Semih ERCAN, Hacı Ali EKİNCİ Sagalassos'ta 2014 Yılı Kazı ve Restorasyon Çalışmaları.....	83
Remzi YAĞCI Soli Pompeiopolis 2014 Kazıları	107
Hasibe İslam AKAT, İbrahim Hakan MERT, Axel FILGES 2014 Yılı Priene Çalışmaları	121
Nicholas CAHILL Sardis 2014	147
Elif GENÇ 2014 Yılı Kuriki Höyük Kazısı	165
Eşref ABAY, Fulya DEDEOĞLU Beycesultan 2013-2014 Yılı Kazı Çalışmaları.....	183
Zeliha DEMİREL GÖKALP, A. Ceren EREL, Nikos TSIVIKIS Hasan Yılmaz YAŞAR 2014 Yılı Amorium Kazısı.....	199

Antonio La MARCA Kyme'deki Kültler ve Kutsal Alanlar	215
Hüseyin Murat ÖZGEN Adramytteion (Ören) 2014 Kazı ve Onarım Çalışmaları	233
K. Levent ZOROĞLU Kelenderis 2014 Yılı Kazı Çalışmaları	249
E. Emine Naza – DÖNMEZ Amasya-Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazısı 2014 Dönemi Çalışmaları	275
Şevket DÖNMEZ, Aslıhan YURTSEVER BEYAZIT Oluz Höyük Kazısı Sekizinci Dönem (2014) Çalışmaları: Değerlendirmeler ve Sonuçlar	281
Masako OMURA Yassihöyük Kazıları 2014	303
K. Aslıhan YENER, Murat AKAR, Mara T. HOROWITZ Aççana Höyük Antik Alalah Kenti 2014 Yılı Çalışmaları	315
Nurcan YAZICI METİN Demirköy Fatih Dökümhanesi Kazısı 2014 Yılı Çalışmaları.....	325
Gürcan POLAT, Yasemin POLAT, Kahraman YAĞIZ, Rabia AKTAŞ ÇILDIR Deniz Ziya ARKAN, Aslı SAKA, Aytekin ÜNEY, Ertuğrul KIRAÇ, Ecem BAYSU, Melis ÇOBANOĞULLARI, Ömer DEVELİ Antandros 2014 Yılı Kazıları.....	345
Nicolò MARCHETTI The 2014 Joint Turco-Italian Excavations at Karkemish.....	363
Sachihiro OMURA 2014 Yılı Kaman-Kalehöyük Kazıları Japon Anadolu Arkeoloji Enstitüsü	381
Helga BUMKE, Hüseyin CEVİZOĞLU, Elgin von GAISBERG, François BERTEMES, Aylin TANRIÖVER Didyma 2014	391
Sevil GÜLÇUR, E. GÜLDOĞAN, P. ÇAYLI, I. DEMİRTAŞ Güvercinkayası 2014 Kazısı Ön Rapor	417

Nuran ŞAHİN, Onur ZUNAL, Elçin DOĞAN GÜRBÜZER, Cennet PİŞKİN AYVAZOĞLU, Gülşah GÜNATA, Gülben KARAKAN, Hüseyin DOĞAN, Görkem GÖKOLUK, Cüneyt BALABAN Klaros 2014	433
Musa KADIOĞLU, Canan ÖZBİL, Michael KERSCHNER, Hazal ERGİN, Selin GÜLGÖNÜL, Görkem YENİCE, Yusuf POLAT, Rahşan TAMSÜ POLAT, Emrah KÖŞGEROĞLU, Mustafa ADAK 2014 Yılı Teos Kazı Çalışmaları (5. Sezon)	451
Eugenia EQUINI SCHNEIDER Elaiussa Sebaste: 2014 Excavation and Conservation Works	479
Bilal SÖĞÜT Stratonikeia 2014 Yılı Çalışmaları	493
Ali BORAN, Yalçın KARACA, Mehmet MUTLU, Dr. Zekai ERDAL, Dr. Halil SÖZLÜ, Razan AYKAÇ Mersin-Silifke Kalesi Kazısı 2014 Yılı Kazı Çalışması	517
Ahmet ÇAYCI, Zekeriya ŞİMŞİR Gevale Kalesi 2013-2014 Kazı Buluntuları	539
Adnan DİLER, Bekir ÖZER, Hülya BULUT, Şahin GÜMÜŞ, Sevilay Z. ORUÇ, Gözde ADIGÜZEL, Mazlum ÇUR Pedasa 2014	559
Michael HOFF, Birol CAN, Rhys TOWNSEND, Ece ERDOĞMUŞ, Timothy HOWE The Antiochia Ad Cragum Archaeological Research Project: 2014 Season	581
Mustafa ÖZER, Mesut DÜNDAR, Hasan UÇAR, Gökben AYHAN, Yavuz GÜNER Edirne Sarayı (Sarayı Cedîd- i Âmire) Kazısı 2014 Yılı Çalışmaları	595

STRATONIKEIA 2014 YILI ÇALIŞMALARI

Bilal SÖĞÜT*

Stratonikeia, Muğla İli Yatağan İlçesi Eskihisar Mahallesi'nde, Yatağan-Milas karayolunun 7. kilometresinde yer almaktadır. 2014 yılı çalışmaları kapsamında farklı dönemlere tarihlenen yapıların temizliği ve çevre düzenlemesine ilave olarak kazı, konservasyon, restorasyon ve çizim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar farklı üniversitelerden öğretim elemanı, uzman ve öğrencilerin yanı sıra işçilerden oluşan bir ekip ile sürdürülmüştür¹. Bu yılki çalışmalar, ağırlıklı olarak Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Döner Sermaye İşletmeleri Merkez Genel Müdürlüğü (DÖSİM) ve Pamukkale Üniversitesi² tarafından maddi olarak desteklenmiştir. Muğla

* Prof. Dr. Bilal SÖĞÜT, Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Denizli/TÜRKİYE.

- 1 Bu yıl Pamukkale, Selçuk, Adnan Menderes, Ankara, Ahi Evran, Muğla Sıtkı Koçman, Anadolu, Dokuz Eylül, ve Mersin Üniversiteleri'nden Arkeolog, Sanat Tarihçi, Mimar, Epigraf, Kimyager, Zoolog, Botanikçi, Jeolog, Antropolog ve Harita Kadastro Mühendisi öğretim elemanı, uzman ve öğrenciler katkıda bulunmuşlardır.
- 2 Ekip üyeleri Prof. Dr. Raşit Urhan, Prof. Dr. Halil Kumsar, Prof. Dr. Asuman Baldıran, Prof. Dr. Olcay Düşen, Doç. Dr. Ahmet Tolga Tek, Doç. Dr. Osman Kunduracı, Doç. Dr. Mehmet Tekocak, Doç. Dr. Osman Doğanay, Yrd. Doç. Dr. Murat Aydaş, Yrd. Doç. Dr. Saim Cirtil, Yrd. Doç. Dr. M. Altay Atlıhan, Yrd. Doç. Dr. Evin Caner, Yrd. Doç. Dr. Öncü Başoğlan Avşar, Dr. Coşkun Daşbacak, Dr. Selda Özgün Cirtil, Dr. Zeliha Gider Büyüközer, Dr. Aytekin Büyüközer, Dr. Hüseyin Köker, Dr. Faris Demir, Öğr. Gör. Koray Alper, Öğr. Gör. Fatma Şenol, Öğr. Gör. Çağrı Ergin, Öğr. Gör. Selma Kırac, Öğr. Gör. M. Tuncay Özdemir, Uzm. Ali Yaşar, Uzm. S. Mutlu Kaytan, Arş. Gör. Tunç Sezgin, Arş. Gör. Banu Yılmaz, Arş. Gör. Yıldırım H. Selekoğlu; Arkeologlar Nihal Durnagözü, Emin Sarıiz, Fatma Aytekin, Hakan Alireisoğlu, Adil Eker, Gökhan Konak, Gökhan Mindivanlı, Nurullah Emre Daylan, Emine Dönmez; Ressam Aydın Erkuş; Restoratörler; Lale Tijyen Koydemir ve Şinda Dal; Restorasyon Teknikeri M. Özgür Kesken; Biyologlar Uygur Sarpkaya ve Çağrı Gediz ile Öğrenciler Serap Tulumbacı, Mehmet Toptimur, Mesut Özbek, Seray Hoşgör, Tuba Özkan, Büşra Aydın, Öznur Kızılkaya, Hüseyin Bardan, T. Mustafa Doğan, Ebru Nur Çerçi Gökhan Sayman, Beyza Sarı, Tuba Altun, Yasemin Okçu, Seyhan Tong, Gökhan Üvez, Kadriye Yonca ve Gülşen Uygun arazi, depo ve üniversite laboratuvar çalışmalarına katılmışlardır. Ayrıca Bakanlık Temsilcisi olarak Burdur Müzesi'nden Behçet Süzen ve Ödemiş Müzesi'nden G. Mehmet Gürevin görev almıştır. Kazıya katılan ve emeği geçen tüm ekip üyelerine tekrar teşekkür ederim.

Valiliği tarafından, İl Özel İdaresi aracılığı ile sağlanan destek ile başlayan Hasan Şar Evi'nin restorasyonu tamamlanmıştır. Destek ve katkılarından dolayı tüm kurum, kuruluş ve kişilere teşekkür ederim³.

2014 yılında Batı Cadde, Gymnasion Propylon, Roma Hamamı-1 ve Tiyatroda yapılan kazı ve alan düzenlemelerinin yanı sıra Roma Hamamı-1 duvarlarında ve Kuzey Cadde Portik Mozaiklerinde koruma ve onarım çalışmaları yapılmıştır. Daha önce bulunup kazı ve konservasyon çalışmaları yapılan Osmanlı Dönemi Boya Atölyesi'nin üzeri, kent bütünü ile uyumlu olacak şekilde kiremit çatı ile kapatılmıştır⁴. Geç Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi yapılarının restorasyonu konusunda plan tespit ve rölöve çizimlerine devam edilmiştir. Bu yıl kamulaştırıldığı kesinleşen parsellerin çalı ve ot temizliklerinin sonrasında, var olan Cumhuriyet Dönemi kalıntılarının plan rölöve ve restitüsyon çizimleri yapılmıştır. Alandaki bu faaliyetlerin haricinde, kent içinde ve Müzelerde Stratonikeia buluntusu eserler ile ilgili katalog çalışmaları gerçekleştirilmiştir⁵. Ayrıca fırsat oldukça Muğla Müzesi'nde bulunan Stratonikeia eserlerinin müzedeki yerinde temizlik ve konservasyonu konusunda Müze Müdürlüğü ile ortak çalışmalar yürütülmüştür.

Burada, 2015 yılında Stratonikeia'da yapılan çalışmaların tamamını ele alma imkanı olmadığından, sadece belirli yapılardaki kazılar ve alan araştırmalarının sonuçları hakkında genel bilgiler sunulacaktır.

1- GYMNASION PROPYLONU ÖNÜNDEKİ ÇALIŞMALAR

Stratonikeia'da sadece belirli alanlarda yapılan kazılar ile Kuzey Şehir Kapısı'ndan başlayan kuzey-güney yönündeki caddenin dışında, Gymnasion Propylondan başlayarak, doğu-batı yönünde 10 m. genişliğinde bir ana cad-

3 Özellikle kentteki çalışmaları her zaman destekleyen ve bizleri yalnız bırakmayan Muğla Valisi Sayın Amir Çiçek, Yatağan Belediye Başkanı H. Haşmet Işık ve Belediye Başkan Yardımcısı Tarcan Oğuz ile EPOS7, Başarım Sensin ve SEK-DER Dernekleri'nin başkan ve Yönetim Kurulu Üyeleri'ne tekrar teşekkür ederim.

4 Stratonikeia ile ilgili tüm projelerde yaptıkları katkı, yapıcı öneri ve destekler için Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürü Fikret Gürbüz ve uzmanları ile Kurul Üyeleri'ne şükranlarımı sunuyorum.

5 Gösterdikleri yakın ilgi ve yaptıkları yardımlarından dolayı Muğla, Milas ve Bodrum Müze Müdürleri ve Uzmanlarına çok teşekkür ederim.

denin varlığı daha önce belirlenmişti⁶. Bu yıl Batı Cadde'yi daha belirgin hale getirmek ve daha geniş bir alanı açmak için Gymnasion Propylon'un kuzeydoğu bitişiğinde çalışmalara devam edildi (Resim: 1). Burada, köylülerin anlattıklarına göre 20. yy.'ın ikinci yarısına kadar bir dükkan ve ev kalıntısı bulunmaktaydı. Bu yapılar sonraki dönemde yıkılıp, zamanla atılan atık malzemelerle alan çöplüğe dönüşmüştü. Buradaki çöplerin temizlenmesi ve küçük bir kısmı görülen friz parçasının devamını ortaya çıkarmak amacıyla çalışmalar başlatıldı. Bu alanda en üst seviyede duvarlar ve antik yapılara ait bloklar tespit edildi. Alt seviyelere inildikçe, Türk Dönemi ile ilgili iki ayrı sivil yapıya ait kalıntılar ortaya çıkarıldı⁷. Devamında ise Bizans ve Roma Dönemi eserleri bulundu.

1.1 Ev Yapısı-1

Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmış, sıralı 3 odalı yapıya ait ilk mekân güneydoğu yönde tespit edilen bölümdür (Resim: 2). Buraya A Odası adı verilmiştir. Burası kuzey-güney doğrultulu olup 1,05 x 2,30 m. ölçülerindedir. Bu alanın kullanım amacı, kesin olmamakla birlikte, banyo veya depo olabilecek küçük bir mekân olduğu düşünülmektedir. Odanın kuzeybatı köşesindeki duvarı oluşturmak için 14BC12 numaralı korniş ve 14BC44 numaralı friz bloğu kullanılmıştır. Üç yönden duvarlarla çevrilmiş olan alana giriş, odanın batı tarafında 0,58 m. genişliğindeki yerden yapılmış olmalıdır.

Yapının ikinci, B Odası olarak adlandırdığımız bölüm, A mekânının batı duvarının kuzeybatısında yer almakta ve bir ön oda şeklinde düzenlenmiştir. Dört yönden de duvarlarla çevrilmiş olan oda dikdörtgen bir plana sahiptir. 2,34 x 4,40 m. ölçülerindeki alana geçiş, A odasının girişinin olduğu yere yakın, B Odasının güney köşesinde, doğu taraftaki 1,50 m.'lik boşluk kısımdan

6 Stratonikeia'da M.S. 139 yılı depreminden sonra inşa edilen Kuzey Cadde'nin genişliği 8,70 m. olarak belirlenmiştir. Geniş bilgi için bkz. B. Söğüt, "Stratonikeia 2008 Yılı Çalışmaları", 31. Kazı Sonuçları Toplantısı-4, 2010, 270-271; B. Söğüt, "Stratonikeia 2009 Yılı Çalışmaları", 32. Kazı Sonuçları Toplantısı-4, 2011, 195-196. Dor Düzeni'nde inşa edilen ve M.S. 1. yy'a tarihlenen Hierapolis Frontinus Caddesi 14 m. (F. D'Andria, Hierapolis (Pamukkale), İstanbul 2003, 74) ve Dor Düzeni'nde M.S. 1. yy'ın 2. yarısında inşa edilen Laodikeia Suriye Caddesi 7,30 m. genişliğindedir (C. Şimşek, Laodikeia ad Lycum, İstanbul, 2007, 115).

7 Bu yapılar bulunuş sırasına göre Ev Yapısı 1 ve 2 olarak isimlendirilmiştir.

gerçekleştirilmiştir. Odada bulunan güney yöndeki kuzeybatı-güneydoğu uzantılı duvarın güneydoğu ucunda 14BC11 numaralı söve bloğu parçası, doğu yöndeki kuzeydoğu-güneybatı uzantılı duvarın üzerinde de 14BC28 numaralı mimari blok parçası tespit edilmiştir.

Yapıya ait son mekân ise B'nin batısında yer alan C odasıdır. Kareye yakın bir plana sahip olan oda 4,68 x 5 m. ölçülerindedir. Dört yönden de duvarlarla çevrili olan odaya giriş güneybatı-kuzeydoğu doğrultulu güney duvarının kuzeydoğuya yakın bir yerinde bulunan 0,98 m. genişliğinde, 0,59 m. derinliğinde geçiş bölümü ile sağlanmaktadır. Odaya geçiş, B odasındaki girişin aksine, tam karşısı duvarla kapatılmış bir bölümün arka tarafına yapılmış ve böylece içeriye girecek soğuk hava önlenmeye çalışılmıştır. Bu odanın kuzeybatı köşesinden 1,30 m. güneyde, 1 m. genişliğinde, 0,35 m. derinliğinde ocaklık kısmını oluşturabilecek bir bölüm tespit edilmiştir. Sadece taban seviyesi mevcut halde günümüze ulaşmış olan bu bölüm, odanın giriş kısmına uzak yapılmış böylelikle ocağın yaydığı ısının oda içerisinde korunması sağlanmıştır.

Yapının duvarları moloz ve kentin içerisindeki antik yapılara ait kırık profilli ve profilsiz mermer parçalarla çift sıra örülmüş ve duvarlarda birleştirici malzeme olarak toprak harç ile kiremit parçaları kullanılmıştır. Yapıya ait arka duvar batı yönde yer almaktadır.

Evin içinde yapılan kazılarda, zemin seviyesine kadar çatıya ait herhangi bir kiremit buluntusuna rastlanılmamış olmasından dolayı toprak dam örtü şeklinde güneyden kuzeye doğru bir meyille oluşturulmuş bir üst yapının olduğu, böylece yağmur suyunun mekânın ön tarafına değil de arka tarafındaki yola doğru verilmiş olabileceği düşünülmektedir. Bölgede son zamanlara kadar benzer şekilde az odalı küçük evlerde de görülen örtü biçimi aynıdır.

Mekân içerisinde yapılan çalışmalar sırasında pişmiş toprak ağırlık, bronz bileklik, demir ısrın, pişmiş toprak kapak ve bronz sikke bulunmuştur. Burada tespit edilen mimari ve küçük buluntular, yapının bir yaşam alanı olduğunu ve ev olarak kullanıldığını göstermektedir.

Genel olarak 20. yy.'ın ikinci yarısına kadar üstünde bir mekânın yer almış olması nedeniyle alt seviyedeki bu yapının 20. yy.'ın başında kullanım gördü-

ğü düşülmektedir. Mimari ve küçük buluntulara göre yapı 19. yy.'ın son çeyreğinde yapılmış iki odalı, yanında bir banyo alanı da bulunan küçük bir ev olmalıdır (Çizim: 1). Az gelirli kişilere ait olan benzer plan tipinde, düz toprak damlı evler, sonraki dönemde de bu bölgede görülmeye devam etmiştir.

1.2 Ev Yapısı-2

Üstte yer alan 3 mekânlı Ev Yapısı-1'in belgeleme ve fotoğraflama çalışmaları yapıldıktan sonra, kazıya devam edilmiştir. Bu yapının temel seviyesinde yeni bir duvar sırasının ortaya çıktığı görülmüştür. Tespit edilen duvar sırasının tamamını ortaya çıkarmak amacıyla çalışma genişletilmiştir. Gymnasion Propylonu'nun 12 m. kuzeydoğusundan başlayarak kuzeybatıya doğru yapılan çalışmalarda 4,33 x 4,96 m. ölçülerinde kare planlı tek bir oda belirlenmiştir. Ortaya çıkarılan bu odanın üzerine, üstteki 3 odalı yapının inşa edildiği ve bu yapının temelinin bu odanın duvarlarının üzerine yükseltildiği tespit edilmiştir. Güney yönden tek girişi olan odanın giriş kısmının genişliği 0,98 m., derinliği 0,59 metredir. Odanın duvarlarında 14BC20, 14BC28, 14BC29, 14BC30 ve 14BC31 numaralı mimari bloklar devşirme olarak kullanılmıştır⁸.

Bu odanın, doğu duvarına sonradan yaslandırıldığı tespit edilmiş ve doğu yönünde kazı yapılmıştır. Yapılan kazılar sonucu 4,20 x 4,68 m. ölçülerinde kullanım alanına sahip kare planlı bir odaya rastlanılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucu bu odaya A, batıdakine ise B Odası adı verilmiştir (Resim: 3). A odasının doğu duvarı, her iki odanın ortak duvarıdır.

A odasının 0,98 m. genişliğinde, 0,58 m. derinliğindeki tek girişinin bulunduğu güneydoğudaki duvarın daha sonraki dönemde yapıldığı, odanın 1. Evresinde daha geniş olduğu ancak 2. Evrede girişin daraltıldığı belirlenmiştir. Bu, A odasının güney tarafında birbirine paralel şekilde uzanan doğu-batı yönlü duvar sırasından anlaşılmış ve A ile B odasının ortak duvarının ilk yapım aşamasında bu bölüme kadar geldiği net bir şekilde görülmektedir.

8 Odanın batı duvarında 14BC20 numaralı Dor arşitravı, doğu duvar üzerinde 14BC28 numaralı mimari blok, kuzey duvarında 14BC29 numaralı friz bloğu, 14BC30, 14BC31 numaralı mimari blok parçaları, tespit edilmiştir. Ayrıca oda içerisinden 14BC01 numaralı Dor başlığı, 14BC21 numaralı Attik-ion kaide, 14BC22 numaralı sütun gövde parçası, 14BC23 numaralı Korinth başlığı ve 14BC46 numaralı sütun gövde parçası bulunmuştur.

Ayrıca bu ortak duvar sırasının güney ucundan 0,90 m. kuzeyde iki odanın da güney duvarlarına ulaşılmaktadır. Böylelikle iki oda arasındaki bu duvar dışı doğru bir çıkıntı yapmaktadır. Yaklaşık aynı uzunlukta bir çıkıntı A odası doğu duvarında da belirlenmiştir.

2 evreli olan bu odanın ilk evresinden sonra neden daraltılıp B mekânı ile aynı hizaya çekildiği konusunda ilk akla gelen mekânın günlük kullanım dışında yeniden işlev verilmesi nedeniyle, mevcut duruma göre diğer odayla uyumlu olacak şekilde küçültülmüş olabileceğidir. Böylelikle mekân daraltılarak, odanın ön tarafında daha geniş bir alan açılmıştır.

A odasının doğu duvarının uç kısmında 14BC13 numaralı heykel kaidesi parçası ve 14BC41 numaralı mimari blok parçasının kullanıldığı görülmüştür. Heykel kaidesi parçasının ön yüzünde 7 satır Grekçe yazıt bulunmaktadır. Heykel kaidesindeki yazıt, harf şekillerine göre Hellenistik Döneme tarihlenmektedir⁹. A odasının güneyinde 14BC03, 14BC04, 14BC10 ve 14BC42 numaralı mimari bloklar bulunmuştur. Bunlar, kent içindeki yapılara ait farklı mimari elemanların taşınarak bu yapıda tekrar kullanılmış olduğunu göstermektedir.

Bu odaların arka duvarları Osmanlı Dönemi sokağına bakan kuzeybatı yönünde, girişler ise güneyde yer almaktadır. Girişe bağlı ön kısımdaki düzenlemeler aynı yödedir. Odaların kullanım amacı kesin olarak belirlenmiş olmamakla birlikte, günlük kullanıma uygun olarak bir depo ya da ahır amacıyla yapıldığı ve daha sonra bu tek mekânın iki odaya çıkarılarak küçük bir ev yapılmış olduğu düşünülmektedir (Çizim: 2). Üst kata çıkışı sağlayan taş merdiven gibi yeterli kalıntı ele geçmemiş olmakla birlikte, kent içindeki sivil mimari örnekleri de dikkate alındığında, bu iki mekân üstte bulunan evin altındaki yerler de olabilir. Bu düşünceyi destekleyen en önemli unsur da her iki mekânın iç kısmında ocağa rastlanmamış olmasıdır. Çünkü bu tür evlerde ocak üst kattaki yaşam alanında yer almaktadır.

Duvarlar moloz ve kentin içerisindeki antik yapılara ait profilli ve profilsiz mermer kırık parçalarla çift sıra örülmüş ve birleştirici malzeme olarak toprak

9 Yazıt ile ilgili değerlendirmeler için bu metin içindeki, M. Aydaş, "Klasik Filoloji, Epigrafi ve Eskiçağ Tarihi Çalışmaları 2014" adlı bölüme bakınız.

harç ile kiremit parçaları kullanılmıştır. Yapılan kazılarda çatıya ait olabilecek her hangi bir kiremit malzemeye rastlanılmamış olmasından dolayı, toprak düz dam örtü şeklinde kuzeyden güneye doğru azalan bir meyille oluşturulmuş bir üst örtünün olduğu düşünülmektedir. Bu bölgede benzer yapılarda da görülen örtü düz dam şeklindedir. B odasının içerisinde yer alan 14BC46 numaralı sütun gövde parçasının üzerine konulan direk ile üst örtü taşınmış olmalıdır. Dikme konularak iki odanın da desteklenmiş bir üst örtüye sahip olduğu ve böylece tabiat şartlarına uygun sağlam bir üst örtünün oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Geniş örtü açıklığı olmayan bir yerde direk kullanılmış olması da bir üst katın olabileceğini destekler niteliktedir.

Yapılan tespitler ile ele geçen mimari ve küçük buluntulara göre yapı 19. yy'ın ortalarında yapılmış olmalıdır

1.3 Bizans Dönemi Kalıntıları

Gymnasion Propylonu'nun doğusundaki alanda yapılan çalışmalarda, 19 ve 20. yy.'a ait Osmanlı Dönemi ev kalıntılarında sonra doğu-batı yönlü, Bazilikal Planlı bir kilise olduğu düşünülen yapının duvarları ve apsisine ait kalıntıların üst yüzeyine ulaşılmıştır (Resim: 4). Yapıya batıda bulunan Gymnasion Propylonu'nu kullanarak kenarlarda yapılmış olan kapılarla giriş sağlanmıştır. Ancak burada yapılan çalışmalarda, kilisenin terk edilmesinden sonraki dönemde aynı alanın mezarlık olarak kullanıldığı görülmüştür.

Bu yıl yapılan çalışmalar sonucunda 1 adet pythos, 1 adet doğrudan toprağa gömü, 1 adet kiremit ve plaka taşlar ile 15 adet kırık ve plaka taşlarla oluşturulmuş toplam 18 adet mezar tespit edilmiştir (Çizim: 3). Mezarlarda doğu-batı, kuzeydoğu-güneybatı, kuzeybatı-güneydoğu şeklinde küçük yön farklılığı bulunmakla birlikte, genelde doğu-batı yönlü yerleştirilmiş olduğunu söylemek mümkündür.

Ortaya çıkarılan ve kazısı yapılan mezarların bir tanesi hariç hepsinde iskelet tespit edilmiştir. 14BCM18 numarası verilen mezarda yapılan çalışmalarda ise iskelete ait herhangi bir kemik parçasına rastlanılmamıştır. Büyük bir ihtimalle bunun güneyine yeni mezar yapılırken, 14BCM18 numaralı mezardaki iskelet taşınmış olmalıdır. Diğer mezarların dört tanesinde ise birden

fazla iskelet ve gömü olduğu belirlenmiştir. 14BCM08-14BCM09 ve 14BCM13 numaralı mezarlarda 2 ayrı gömüye ait, 3 iskelet tespit edilmiştir. 14BCM17 numaralı mezarda ise 3 gömüye ait 4 iskelet ele geçmiştir. Bu dört mezarda ilk olarak mezar sahibine ait gömü yapıldıktan sonra diğer iskeletler başka bir mezardan getirilip, ilk gömünün üzerine dağınık şekilde bırakılmıştır. Başka bir yerden iskeletlerin getirilmiş olmasının nedeni ise büyük ihtimalle o iskeletlere ait mezar/mezarların kaldırılması sonrasında, önceki mezar/mezarlara ait tüm kemiklerin toplanarak bu mezara doldurulması olabilir. Çünkü son bulunan iskeletler karışık ve sonradan kemik olarak konulmuş görünümü vermekteydi. Aksi takdirde son yapılan gömüye ait iskeletin mezarda düzgün bir şekilde bulunması gerekirdi.

Açılan bu mezarlarda yapılan çalışmalarda 6 adet eser bulunmuştur. Bunlar bir pythosta bulunmuş İslami Döneme tarihlenen¹⁰ bir sikke ile pişmiş toprak kâse, bronz küpe ve demir bıçaktır. Bir sikke hariç diğer buluntular Bizans Dönemi'ne tarihlenmektedir. Bu tarihlenmeyi mezarlarda bulunan iskeletlerin yatırılış pozisyonu da desteklemektedir. Bizans Dönemi'ne özgü olarak, sırt üstü yatırılmış olması, kafatasının batıda yer alması, omuzdan itibaren kolların vücuda paralel şekilde uzanıp, dirsekten kırılarak karın bölgesi üzerine bırakılması gibi özellikler, bu düşüncüyü doğrulamaktadır. Benzer gömü biçimlerine daha önce Kuzey Sütunlu Cadde Kazısı'nda da rastlanmıştı¹¹. Burada bulunan İslami Sikke'nin ise üst tabakalarda bulunan evlerin kullanım dönemine ait malzemelerin alt tabakalara karışmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak Gymnasion Propylon önünde yapılan çalışmalarda Roma İmparatorluk Dönemi Caddesi'nin terk edilmesinden sonra Cadde üzerine Propylondan giriş verilerek bir kilisenin inşa edildiği ve kilisenin yıkılmasından sonra alanın mezarlık olarak kullanıldığı ve sonrasında Osmanlı Dönemi'nde 18. yy.'dan itibaren de iki veya üç odalı, düz damlı küçük evlerin inşa edildiği ve en sonunda da yol kenarına dükkan yapıldığı belirlenmiştir.

10 Sikkenin her iki yüzü de korozyona uğradığı için daha dar ve kesin tarihlendirme yapılamamıştır.

11 B. Söğüt, "Stratonikeia 2011 Yılı Çalışmaları", 34. Kazı Sonuçları Toplantısı-3, 2013, 47.

2- DORİK MİMARİ BLOKLARIN KATALOG VE BELGELEME ÇALIŞMALARI

Zeliha GİDER BÜYÜKÖZER¹²

2013 yılı kazı sezonunda başladığımız, Stratonikeia antik kentindeki Dorik yapılara ait mimari blokların katalog çalışmalarına 2014 yılı kazı sezonunda da devam edilmiştir. Bu yılki çalışma planı kapsamında ilk olarak antik kentin çeşitli yerlerine dağılmış durumda olan Dorik mimari blokların tespit çalışmaları başladı. Kentin batı sınırından başlanan bu çalışmalar neticesinde 1320 ile 1372 numaralı parsellerde birer triglif-metop bloğu, 1367 numaralı parselde ise iki triglif-metop bloğu tespit edilmiştir. Kentin kuzeybatı köşesine yakın alanda yer alan 1384 numaralı parselde, çoğunluğu devşirme malzemelerden oluşan geç dönem duvarında sekiz adet Stratonikeia Tipi olarak isimlendirilen dış sıralı Dorik korniş bloğuna rastlanılmıştır¹³ (Resim: 5). Ölçüleri bakımından aynı yapıya ait olabilecek bu bloklar detayları bakımından iki gruba ayrılmaktadır. Böylece Stratonikeia antik kentinde dış sıralı Dorik kornişlerin kullanıldığı yapı sayısı dörde ulaşmıştır¹⁴.

Gymnasionun kuzeyinde yer alan 1247-1259 numaralı parsellerin arasındaki meydana bulunan evin hemen önündeki kuyuda, kuyu ağzı olarak kullanılmış Toskania tipi kaide tespit edilmiştir. 80 cm. genişliğinde plintheye sahip bu kaide kentteki önemli bir Dorik yapının varlığına işaret etmektedir. Farklı biçimlendirilen bir başka Toskania tipi kaide, Merkezi Agora'ya ulaşan yolun doğusundaki 688 numaralı parselde bulunmaktadır. Alt kısmı Dorik yivli işlenen bu kaide, yivlerinin biçimi bakımından bilinen tüm örneklerden ayrılmaktadır.

Bu yılki çalışmalarda en önemli verilerin elde edildiği yapı Bizans Kalesi'dir. Kalenin daha iyi korunan güney duvarında ve bu duvarın güneybatısını sınırlandıran burç ile güneydoğusunu sınırlandıran burçta devşirme

12 Dr. Zeliha GİDER BÜYÜKÖZER, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Konya/TÜRKİYE.

13 Bu tip Dorik kornişler için bkz. Z. Gider-Büyüközer, Karia Bölgesi Dor Mimarisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2013, 325-326, Fig. 97.

14 "Stratonikeia Tipi Dorik Korniş" olarak adlandırdığımız dış sırası, geison ve simadan oluşan bu tip blokların şimdilik bilinen tüm örnekleri Karia Bölgesi'nde tespit edilmiştir. Bu konudaki yayın ile ilgili hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

malzeme olarak kullanılmış yedi adet arşitrav, üç adet triglif-metop ve bir adet geison-sima bloğu tespit edilmiştir. Ön cephesi çift faskialı işlenen arşitravlardan altısının ilk faskiasında tek satır Grekçe yazıt vardır (Resim: 6). Söz konusu arşitravlar ölçüleri ve stili bakımından aynı yapıya aittir. Bunlarla aynı yapıya ait bir başka yazıtlı arşitrav bloğu Kuzey Kapısı'nın doğu kemer ayağında devşirme malzeme olarak kullanılmıştır.

Stratonikeia antik kentinin farklı alanlarında yapılan çalışmalarda, Bizans Dönemi'nde Kuzey Cadde'de kullanılan ve Dorik Yapı A olarak adlandırdığımız yapının mimari bloklarının kentte pek çok yerine dağıldığı görülmüştür. Dorik Yapı A'ya ait Dor başlıklarından ikisi Batı Cadde'nin kuzeyinde kalan, 1194 numaralı parselde, biri 1197 numaralı parselde, bir diğeri ise Tapınak 2'nin batısındaki 1136 numaralı parselde tespit edilmiştir. Yine aynı yapıya ait Dorik geison-sima bloklarından ikisi Bizans Kalesi'nin güneybatı burcunda devşirme malzeme olarak kullanılmıştır.

Sonuç olarak; Stratonikeia antik kentinin yaklaşık 1/3'lük kısmında tamamlanan bu çalışmalar neticesinde toplam 75 adet mimari blok belirlenmiştir. Bunların bir kısmı antik kentte varlığı bilinen yapılara ait iken, bir kısmı kentte Dor düzeninde inşa edilmiş yeni yapıların varlığını belgelemesi açısından önemlidir. Çalışmalar önümüzdeki yıl da devam edecektir.

3- KLASİK FİLOLOJİ, EPİGRAFI VE ESKİÇAĞ TARİHİ ÇALIŞMALARI 2014

Murat AYDAŞ¹⁵

3.1 *Euarestos'un Heykel Kaidesi* (Resim: 7)

Batı Plateia'da aşağı Gymnasion'un Propylon'u önünde, Euarestos'un heykel kaidesinin üst parçası toprak altından çıkarılmıştır¹⁶. Envanter Numarası: 14SBC13. Yüksekliği: 99 cm. Yazıtlı kısmın yüksekliği: 44 cm. Taç kısmının

15 Yrd. Doç. Dr. Murat AYDAŞ, Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Aydın/TÜRKİYE.

16 M. Aydaş, "Stratonikeia Klasik Filoloji, Epigrafi ve Eskiçağ Tarihi Çalışmaları", 608-610, 621, Res. 10. Şurada: B. Söğüt, "Stratonikeia 2013 Yılı Çalışmaları", 36, KST-3, 2014, 597-622.

genişliği: 77 cm. Yazıtlı bölümün genişliği: 48,5 cm. Kaidenin derinliği: 84 cm.
Harf yüksekliği: 4,2 cm. – 4,5 cm.

Altıncı satırdaki omega harfine bakılırsa yazıt Helenistik ağ'a tarihlenmektedir.

2 Αγαθῆ τύχῃ
 ἡ πατρίς Εὐά-
 ρεστον Λέον-
4 τος τοῦ Ἑρμί-
 ου τοῦ Χρυσ[ά]-
6 ορος Κω(ραιέα) δρο-
 μέα· Ἱερονί[κος / κης]
8 [τοῦ δεινός ἐπιμελῆται]
 [τοῦ ἀγάλματος].

İyi talihle.

Vatan, Khrysaor'un oğlu Hermias'un torunu; Leon'un oğlu, koşucu Koraiialı Euarestos'u (heykelleştirdi). []'nın oğlu Hieronikos / Hieronikes (onun heykeliyle ilgilendi).

2-3'nc satırlar: Euarestos şahıs ismi, Stratonikeia yazıtlarında ilk kez belgelenmektedir.

4-5'inci satırlar: Bir Ἑρμίας Χρυσάορος Κω(ραιεύς) «Khrysaor'un oğlu Koraiialı Hermias», *repertorium*, s. 22, nu.524'te¹⁷ kayıtlıdır.

7'nci satır: Hieronikos veya Hieronikes şahıs ismi, Stratonikeia yazıtlarında ilk kez belgelenmektedir.

17 M. . şahin, *Die Inschriften von Stratonikeia. Lagina, Stratonikeia und Umgebung*. IK 22,1. Bonn, 1982.

3.2 Addendum (Resim: 8)

(EA 11 [1988], nu. 16; IK 22,2 [1990], nu. 1316.)

Prof. Dr. Ender Varinlioğlu ve Prof. Dr. M. etin Şahin aŐađıdaki yazıtı neŐretmiŐlerdir¹⁸.

ὁ ἀρχιερεὺς καὶ στεφα-
2 νηφόρος καὶ ἱερεὺς τοῦ
Σεβαστήου διὰ γένους
4 Μενέλαος Παιωνίου
Κωραεὺς χαριστήριον.

2014 yılında bu yazıtı Hüseyin Akar'ın bahçe duvarında yeniden incelediğimde, taş profilin yukarisında tek satır yazıt gördüm.

Metni yeniden yayınlıyor ve Türkçe tercümesini yeniliyorum:

Διὺ Π[αναμάρω
2 ὁ ἀρχιερεὺς καὶ στεφα-
νηφόρος καὶ ἱερεὺς τοῦ
4 Σεβαστήου διὰ γένους
Μενέλαος Παιωνίου
Κωραεὺς χαριστήριον.

1'inci satır: Supplevi Διὺ Π[αναμάρω. Pi harfinin altına nokta konulmalıdır. Διὺ Π[αναμάρω καὶ Ὑρ]α da olabilir. Yeterli boşluk vardır.

18 E. Varinlioğlu, "Inscripfen von Stratonikeia in Karien", EA 11, 1988, 89-90, nu. 16; M.. Şahin, Die Inschriften von Stratonikeia, IK 22,2: Neu Inschriften und Indices. Bonn, 1990, 5, nu. 1316.

Yeni Tercümesi: Roma İmparatorları Dini'nin başrahibi, çelenk taşıyıcısı ve Augustus Tapınağı'nın, görevi babasından devralmış rahibi; Paionios'un oğlu Koraialı Menelaos, [Panamaralı] Zeus'e ve [Hera'ya ?] teşekkür eder.

4-MANKALA OYUNU ÖRNEKLERİ

Nihal Kürüm DURNAGÖLÜ¹⁹

Stratonikeia 2014 yılı çalışmaları kapsamında, antik kentte grafiti katalog çalışmalarına devam edilmiştir. Grafiti odaklı arazi araştırmalarında, kentin Batı Cadde, Kuzey Cadde, Roma Hamamı-1, Bouleuterion, Gymnasion ve Tiyatro yapıları gezilmiş ve bu yapılara ait stylobat, krepis, duvar bloğu ve sütun tamburları ile kentin dört bir tarafına dağılmış mimari bloklar üzerindeki grafiti ve sembollerin kataloğu yapılmıştır. Bu başlıklar altında değerlendirilen örnekler arasında dini semboller²⁰, yazılar ve hayvan figürlerinin yanı sıra farklı gruplarda oyun tablaları da tespit edilmiştir.

Antik kentte tespit edilen oyun tablaları arasında üçtaş, dokuztaş, mankala, kirkat (Qirkat/Alquerque), ludus latrunculorum, diodecim scriptorum gibi farklı gruplarda ve çok sayıda oyunun tespiti yapılmıştır. Bu oyunlardan birisi olan mankalanın²¹ (Resim: 9), hem zamansal hem de coğrafi çerçevesi oldukça geniş olup²², en erken örnekleri Neolitik Döneme kadar uzanmaktadır²³.

19 Arkeolog Nihal K. DURNAGÖLÜ, Stratonikeia Kazısı, Eskihisar Mahallesi, Yatağan-Muğla/TÜRKİYE.

20 Dini semboller genellikle mevcut yapıların Erken Bizans Dönemi'ndeki tekrar kullanılmasıyla ilişkilidir. Özellikle İmparator Konstantinus (M.S. 306-337) zamanında, Hıristiyanlığın resmi din olarak kabul edilmesinden sonra, dini sembollerin yapılmasına büyük önem verilmiş ve örnekler artmıştır.

21 İki, üç veya dört sıra halinde düzenlenmiş çukur sıraları arasında, taş ya da tohumların sürekli bir çukurdan ötekine taşınmasına dayanan bu oyunun adı Arapça "hareket ettirmek" anlamına gelmektedir. Bu oyun hakkında geniş bilgi için bkz. R. H. Barnes, "Mancala in Kédang: a Structural Test", Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde 131.1, Leiden, 1975, 69; H. J. R. Murray, A History of Board-Games Other Than Chess, Oxford, 1952, 158-164, 181-182; R. C. Bell, Board and Table Games from Many Civilizations 1, New York, 1979, 116-121; D. Parlett, Oxford History of Board Games, Oxford, 1999, 209-210.

22 Düz bir yüzey üzerine çizilmiş yerde oynanan oyunlara tabla oyunları denir. Yer tablaları, antik dönemde en çok görülen çeşittir. Bu tip tablaların çoğu Stratonikeia kentinin özellikle kamusal yapılarında görülmektedir.

23 Mankalanın tarihi ve kökeni konusunda farklı araştırmalar bulunmaktadır. Balkanlarda yapılan araştırmalar için bkz. V. Bikić, "Board Games Reconsidered: Mancala in the Balkans", UDK 79:903 (497), 2010, 183-209; Anadolu'da yapılan araştırmalar için bkz. U. Schädler, "Mancala in Roman Asia Minor", Board Games, International Journal for the Study of Board Games Studies 1, CNWS, Leiden University, Netherlands, 1998, 10-25

Neolitik Dönem'den günümüze sevilerek oynanan mankalanın farklı örnekleri bulunmaktadır. Stratonikeia'da tespit edilen sekiz tane mankala oyununun birini dikdörtgen, yedisini ise çukurlu tablalar oluşturmaktadır. Dikdörtgen tip, kare şeklindeki dört oyun yerinin kare içerisine yerleştirildiği oyun tablasıdır. Kareden oluşan ana kısmın her iki kenarına ise kareye yakın formdaki kulplar eklenmiştir. Çukurlu tablalar ise 2x4'lük, 2x5'lik, 2x6'lık mankala tablalarıdır. Sıra sayısı bakımından aynı olan mankala örnekleri, çukur sayıları bakımından farklılık arz etmektedir. Bu tablalar arasında en yaygın olan tipi ise her sırasında beş oyun yeri bulunan tablalar oluşturmaktadır (Resim: 9, Çizim: 4). Çukur sayılarında görülen bu çeşitlilik, oyunların tek tip olmadığına işaret etmektedir. Bazı örneklerde toplama çukuru da bulunmaktadır. Çukurların çapları 1-5 cm. arasında değişmektedir. Kent içinde tespit edilen 8 mankaladan üç tanesi Kuzey Caddede, dört tanesi Batı Caddede, bir tanesi de prefabrik önündeki mimari blok tasnif alanında yer almaktadır²⁴.

5-KORUMA VE ONARIM ÇALIŞMALARI

Ali YAŞAR²⁵

Bu yıl koruma ve onarım faaliyetleri kapsamında Kuzey Cadde Doğu Portik Taban Mozaiği, Taş Hastanesi ve Koruma-Onarım Laboratuvarı'nda ekip halinde çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Stratonikeia Kuzey Cadde Doğu Portik Taban Mozaiğini Koruma ve Onarım Çalışmaları²⁶ 2013-2015 yılları arasını kapsayan bir koruma ve onarım programı çerçevesinde sürdürülmektedir. 2008 yılı sonrasında Kuzey Caddede yapılan arkeolojik kazılar ile ortaya çıkarılan geometrik bezemelere sahip, toplamda 7 panelden oluşan Geç Bizans Dönemi'ne ait 35,97x3,90 m.

24 Stratonikeia'daki mankala örnekleri ile ilgili geniş değerlendirmeler için bkz. N. Kürüm Durnağölü, "Antik Mankala Oyununun Stratonikeia'daki İzleri" Ed.: B. Söğüt, Stratonikeia Yazıları 1, 2015, (Baskıda)

25 Uzm. Ali Yaşar, Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü, Denizli/TÜRKİYE. ayasar@pau.edu.tr

26 Bu çalışma Pamukkale Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından 2014SOBE011 Numarlı ve "Stratonikeia Kuzey Cadde Doğu Portik Taban Mozaikleri Koruma ve Onarım Çalışmaları" adlı Proje olarak desteklenmektedir. Verilen destekler için çok teşekkür ederim.

ölçülerindeki kuzey-güney doğrultulu taban mozaığının, uluslararası koruma tüzüklerine bağlı kalınarak²⁷ konservasyonu yapılmaktadır. Yoğun bir şekilde çeşitli tahribatlara uğrayan taban mozaığının konservasyon çalışmaları yazılı rapor, fotoğraflama ve analitik rölöve şeklindeki belgeleme çalışmaları ile eş zamanlı olarak yapılmıştır (Resim: 10). Çalışmalarda mozaığın olduğu gibi korunması anlayışı esas alınmıştır²⁸. Bu nedenle yıkılan mimari yapı elemanlarının altında kalarak oluşan çökme, yükselme ve çatlama şeklindeki bozulmalar olduğu gibi korunmuş, bu bölümlerde herhangi bir şekilde seviye düzeltme yapılmamıştır. Mozaik yüzeyinde oldukça katı halde bulunan kalker ve kir oluşumları, mekânîk yöntemler ile temizlenmiştir. Hidrolik kireç bazlı olarak hazırlanan onarım harçları, koruma ve onarım çalışmalarında kullanılmıştır. Kazılar esnasında ele geçen taban mozaığına ait orijinal tesseralar, çalışmalarda tekrar kullanılarak değerlendirilmiş bunun yanında mozaığı oluşturan panellerde tessera yatak harcı sağlamlaştırma ve derzleme çalışmaları yapılmıştır. Taban mozaığının açık olan bölümlerine hazırlanan onarım harcı ile kenar bordürü ve lakuna dolgu tamamlama çalışmaları yapılarak uzun süreli bir koruma sağlanmıştır (Resim: 11).

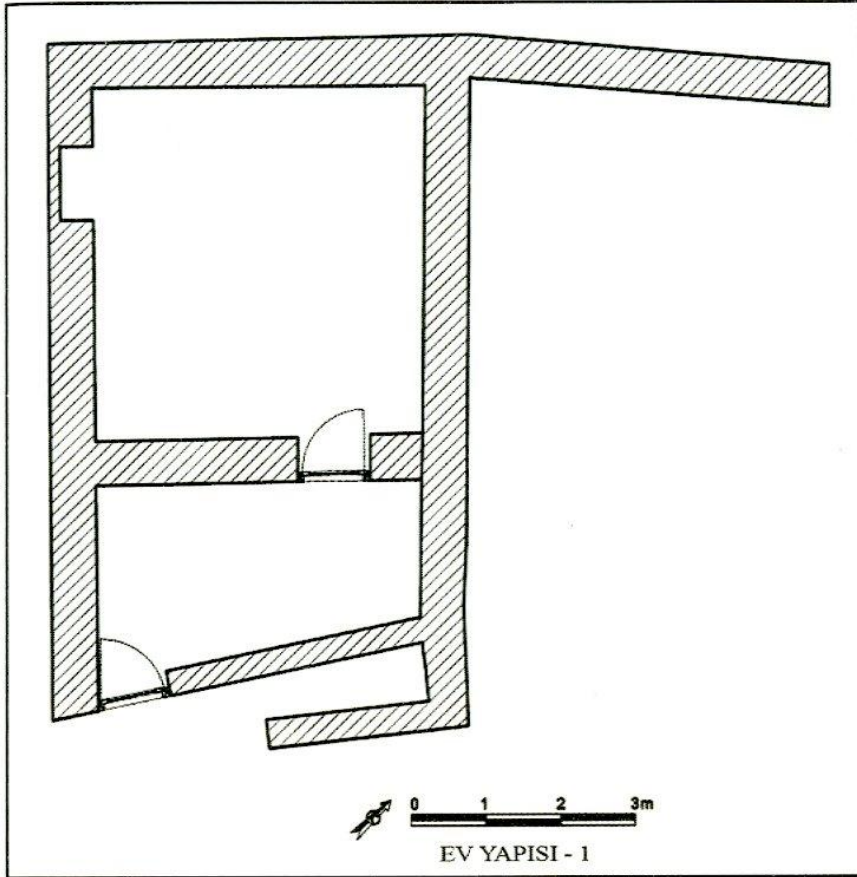
2014 yılı kazı çalışmaları ile daha önceki dönemlerde bulunan kırık ve çatlak durumdaki mermer mimari yapı elemanlarının temizlik, konsolidasyon ve anastylosis çalışmaları yapılmıştır. Mermer eserler üzerinde görülen yosun, mantar ve kalker oluşumlarında hiçbir kimyevi maddeye ihtiyaç duyulmadan distile su, fırça ve bistüri kullanılarak mekânîk temizlik yapılmıştır. Kırık ve çatlak oluşumlarının görüldüğü büyük boyutlu yapı elemanlarının konsolidasyon işlemleri caraskal ve vinç yardımı ile gerekli iş güvenliği tedbirleri alınarak yapılmış ve ait oldukları yerlerde tekrar kullanılmak üzere hazır hale getirilmiştir. Konsolidasyonu tamamlanıp yerleri bilinen uygun durumdaki mimari elemanların ise anastylosis çalışmaları yapılmıştır.

Stratonikeia Koruma-Onarım Laboratuvarı'nda yüzey buluntuları ve kazı

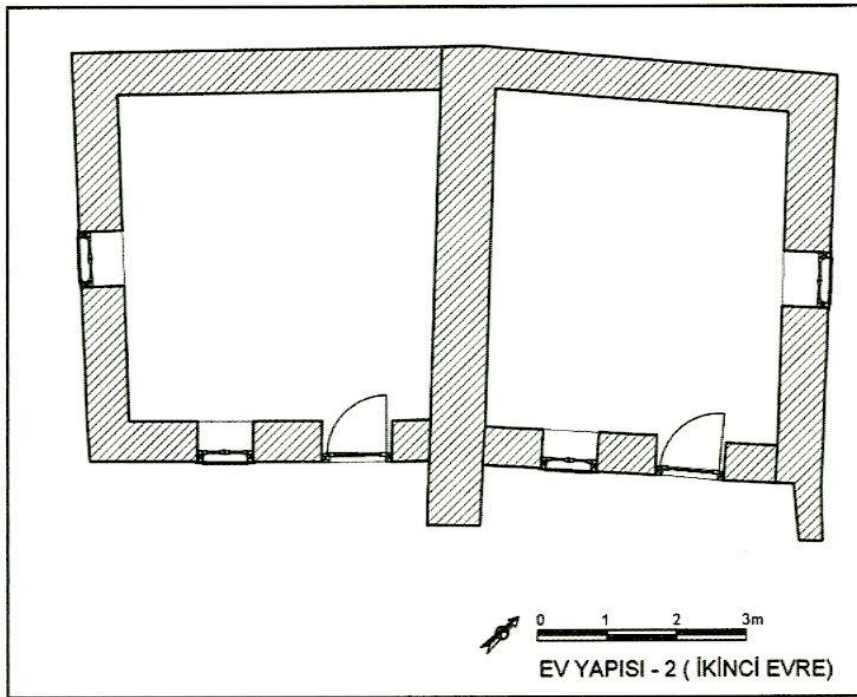
27 Koruma tüzükleri için bkz. Z. Ahunbay, "Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon", İstanbul, 2011, 148-187.

28 Benzer uygulama örnekleri için bkz. B. Söğüt, "Stratonikeia 2013 Yılı Çalışmaları", 36. KST-3, 2014, 607; C. Şimşek, "2013 Yılı Laodikeia Antik Kenti Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", 36. KST-3, 2014, 651.

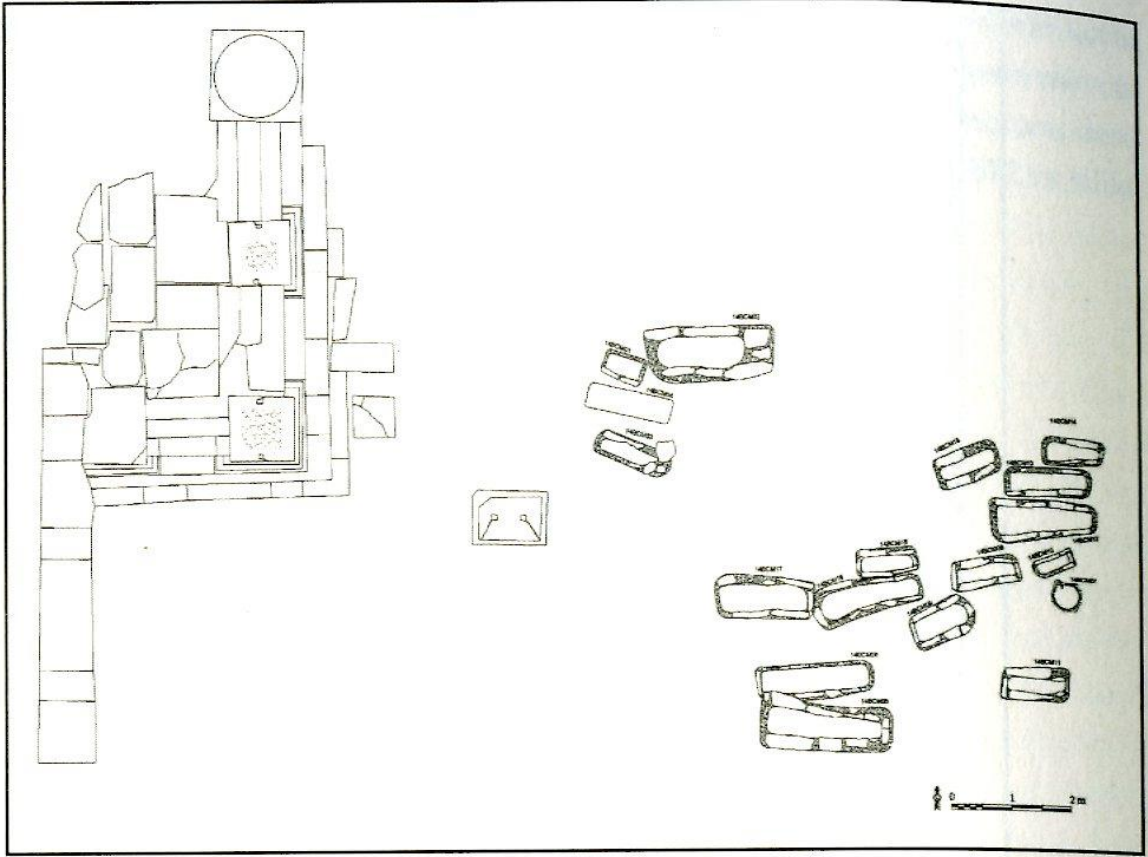
çalışmaları esnasında ele geçen metal, pişmiş toprak ve cam eserlerin koruma çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Eser koruma çalışmalarında eserin mevcut durumuna göre bisturi, kavitron, bambu çubuk, cam elyaf, dişçi motoru, desikatör, distile su ile temizlikleri yapılmış ve eserler BTA, Paraloid B72 ve silika jel kullanılarak korumaya alınmıştır.

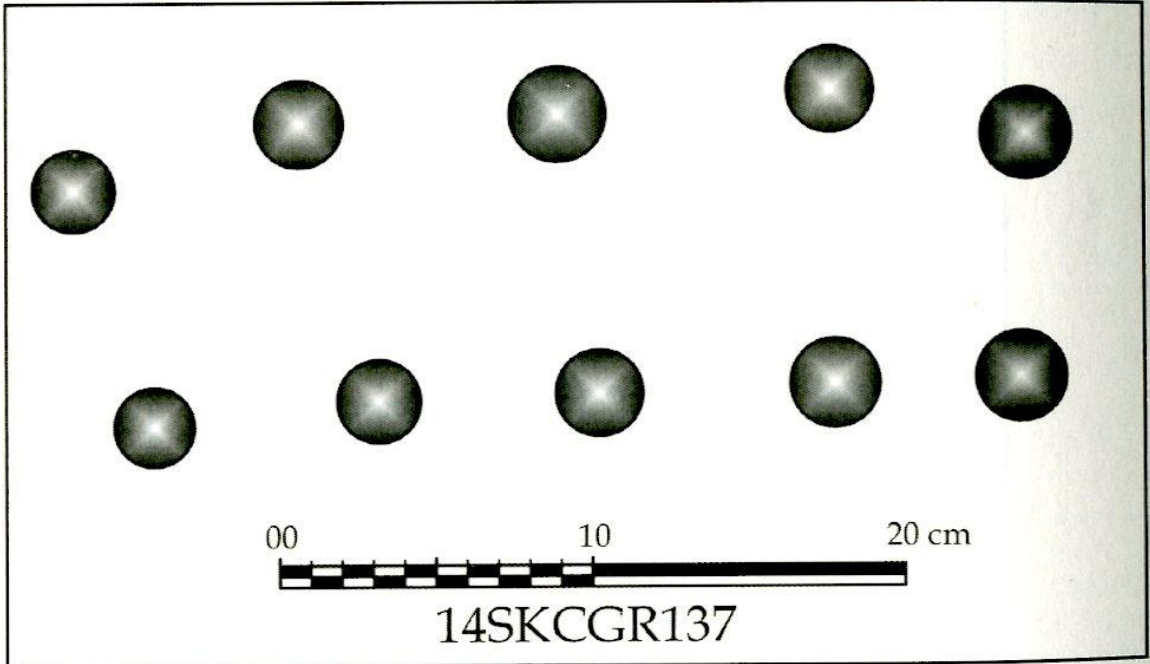
Çizim 1: Ev Yapısı 1'nin restitüsyon planı.

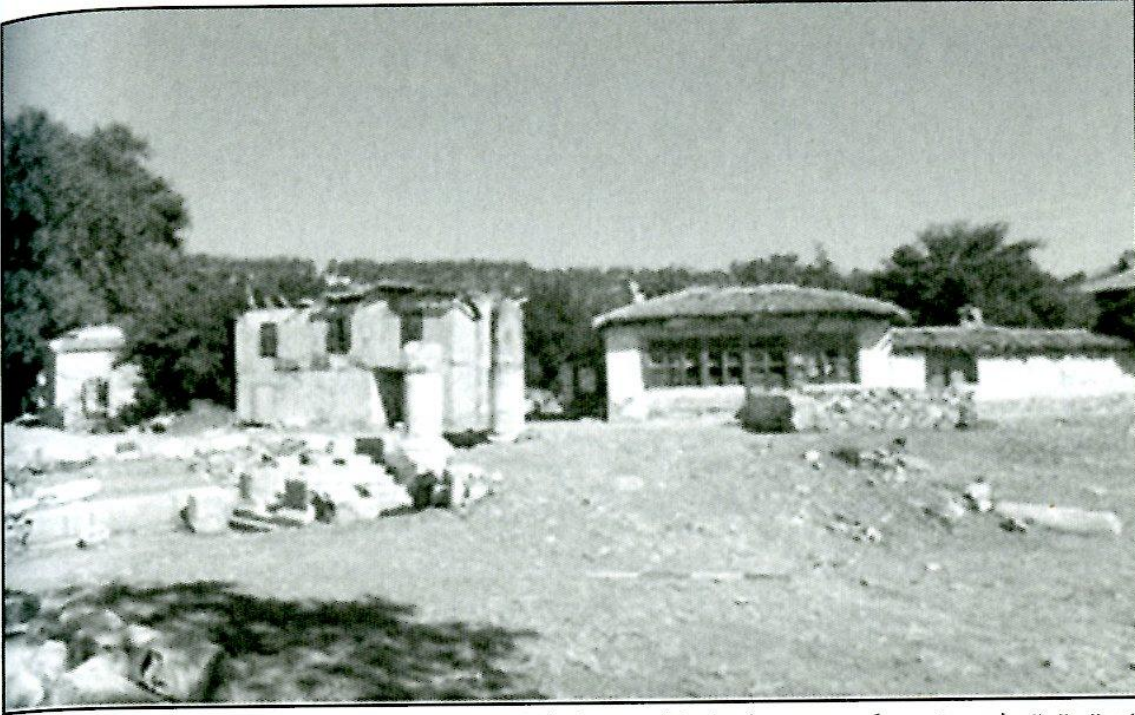
Çizim 2: Ev Yapısı 2'nin restitüsyon planı.

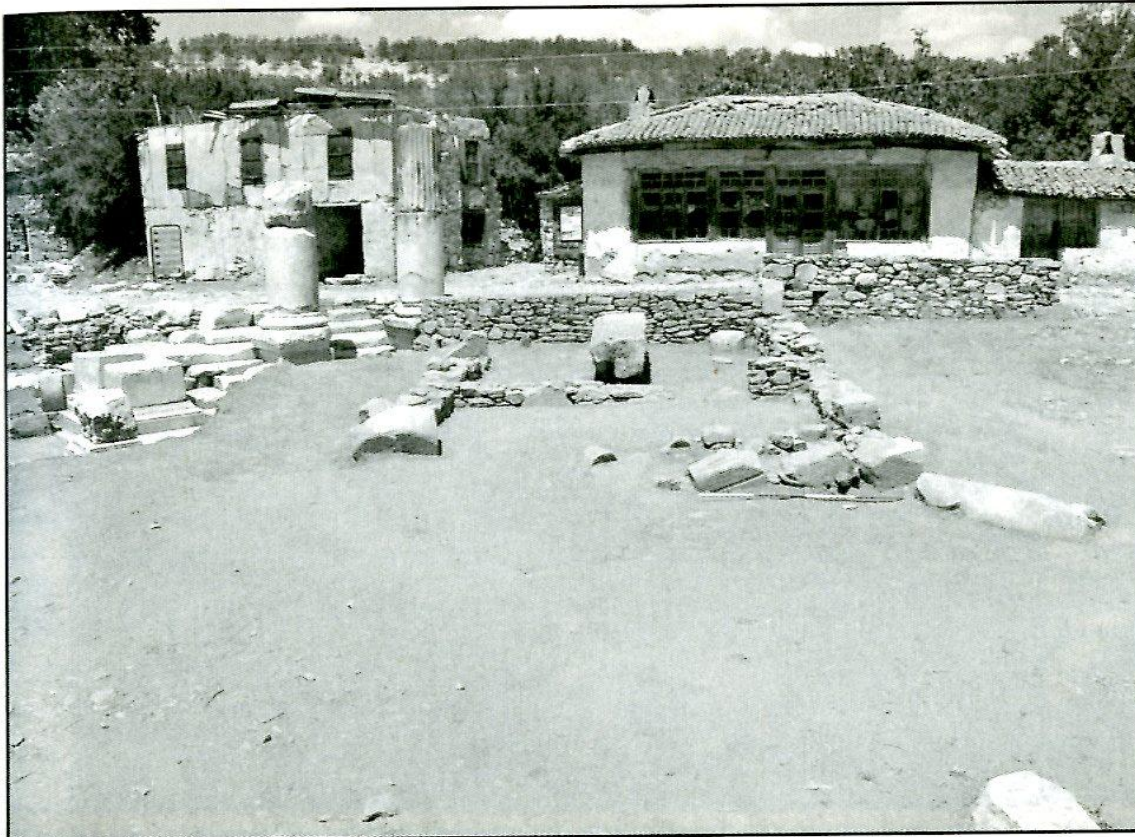
Çizim 3: Gymnasion propylonunun doğusunda 2014 yılında bulunan Bizans Dönemi mezarları.

Çizim 4: 2x5'li çukurlu mankala tablasından örnek.

Resim 1: Gymnasion propylonun doğusundaki batı cadde başlangıcının kazı öncesi görünümü ve Cumhuriyet Dönemi yapıları

Resim 2: Gymnasion propylonu önündeki ev yapısı-1'in kalıntıları.

Resim 3: Ev Yapısı 2'nin kalıntıları.

Resim 4: Gymnasion propylonun doğusundaki batı caddesi üzerinde bulunan Bizans Dönemi kalıntıları ve Roma Hamamı-1 yapısı.

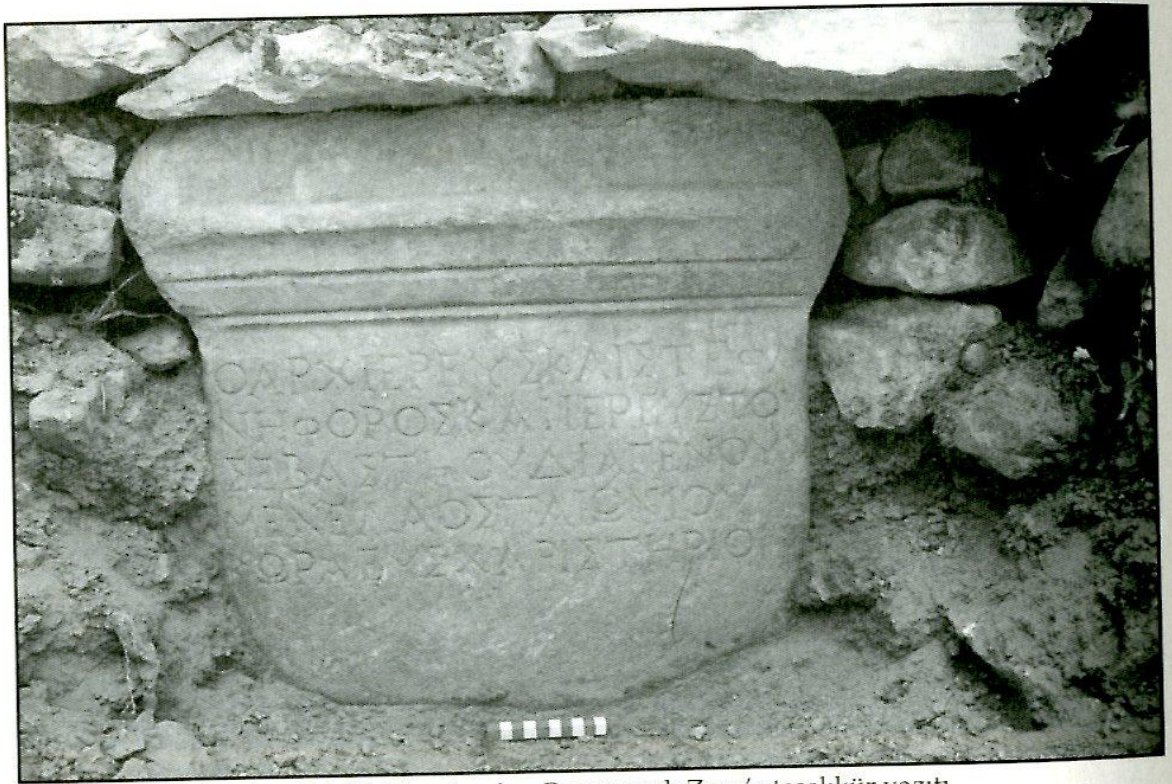
Resim 5: 1384 Numaralı parselde bulunan dış sıralı dorik korniş.

Resim 6: Bizans Kalesi'nde devşirme malzeme olarak kullanılan yazıtlı arşitrav bloğu.

Resim 7: Koşucu Euarestos'un heykel kaidesi.

Resim 8: Sebasteon'un Rahibi Menelaos'un Panamaralı Zeus'e teşekkür yazıtı.

Resim 9: Üzerinde üç ayrı oyunun bulunduğu sütun kaidesi.

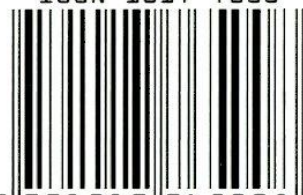

Resim 10: Doğu Portik taban mozaiği konservasyon çalışmaları.

Resim 11: 5 No.lu Panel Mozaïği konservasyon çalışmaları.

ISSN 1017-7655

9 771017 765008